

Sper să-i găsească Froscei acel viu și colorat umor care să-i atragă simpatia publicului și s-o facă totodată credibilă.

ȘTEFAN TAPALAGĂ (Vasile)

Vasile Vasile este un rol generos: îmi pare bine că lectura mea coincide cu viziunea regizorală a lui Valeriu Moiseșcu. Personajul pune probleme de compoziție, și aștept cu mare plăcere faza de „laborator”, care pentru actor e cea mai interesantă. După o sumedenie de „pozitivi” simpatici publicului, mă întâlnesc acum cu un personaj situat pe alte coordonate; în felul său, e și el „simpatice” — ceea ce îl face mult mai interesant de jucat decât personajele negative standard, de obicei antipatice!

Vasile Vasile e întruchiparea unui prototip dotat cu o nemaipomenită forță de supraviețuire: el trece aproape neatinș prin vremi și poate fi înțeles, din păcate, și astăzi. „Parașutat” pe postul pe care-l ocupa, muncind conștiincios, Mitică Blajinu, Vasile Vasile știe că nu trebuie să-și bată capul cu probleme de serviciu. Abil, alunecos, cu un stil fals-bonom, el e convins că se va „deseura” și aici cum s-a „deseurat” în fiecare dintre nenumăratele posturi pe care le-a ocupat, zburînd de colo-colo ca fluturile din floare în floare, mereu cu surisul pe buze, mereu „în trecere”, abia sosit și pe punctul de a pleca. Nici măcar nu e nevoie să se prevaleze explicit de rudenie cu o „persoană însemnată” — cei care au interes să cultive relația sînt oricînd dispuși să-l favorizeze. Mă bucur că joc din nou într-o piesă a marelui nostru comedigraf contemporan și-mi amintesc cu nostalgie de spectacolele **Opinia publică** și **Interesul general**, în care am jucat alături de Radu Beligan, de Marcela Rusu, precum și de neuitații Toma Caragiu și Amza Pellea. „Recitesc” acum, în memorie, sugestiile, indicațiile autorului la spectacolul **Interesul general**, unde a semnat și regia; ținea la valoarea fiecărui cuvînt rostit pe scenă. Pe aceste coordonate și propulsați de fantezia comică a regizorului Valeriu Moiseșcu, întreaga distribuție ne pregătim pentru „concert”.

Maria MARIN

CARTEA

AURELIU MANEA.

„Spectacole imaginare”

Titlul cărții anterioare a regizorului Aureliu Manea — „Energiiile spectacolului” mi-am permis să-l parafralez astfel: **Energiiile comunicării**. Și iată că această combustie se dovedește ineptuabilă. Imaginarul este teritoriul în care autorul are de astă dată ambiția să proiecteze o adevărată integrală Shakespeare. În paranteză fie spus, directorii de teatre ar trebui să și-l dispute acerb pe acest atît de profund și original magician al scenei. O succesiune de incitante reverii intelectuale, rod al unei lecturi de rafinament metodologic, etalează o deosebită capacitate de sinteză și de generalizare, de vizualizare și, deopotrivă, de emoționare. Speculații filozofice, asociații surprinzătoare, observații psihologice extrem de fine vădese mobilite de spirit, dublată de o cultură temeinică, susținută și de un veritabil talent literar. Ambianța iluzoriilor montări este descrisă într-un bogat stil metaforic, de luxuriantă imagistică, iar considerațiile teoretice sînt punctate prin formulări aforistice. Nefiind defel interesat de efecte de suprafață, ci de magma de înțelepciune a creatorului care „filtrează” fiecare cuvînt prin înțelesul conceptului de joc”, regizorul-scriitor, la rîndul său, se raportează permanent la relația etic-estetică, la „jocul” dintre adevăr și poezie, vădînd atenție pentru mediu, pentru planul secund relevant, capabil să confere relief, personalitate prim-planului. Argumentele și le descoperă în literatură sau pictură, în muzică sau cinema. Evocă, invocă, dar și invită la polemică, într-o efervescentă aspirație creatoare. Setea de insolit, curajul, dar și erudiția acestui cîndva contestatar director de scenă, care, în urmă cu ani, șoca, oripila sau încînta prin spectacolele sale **à rebours**, cunoaște o nouă stare de manifestare, poate mai spectaculoasă ca oricînd. Rotunjimea de gînd, de viziune regizorală, provin dintr-o solidă și constantă atitudine de viață, dintr-o disimulată vocație de moralist.

La un moment dat, Aureliu Manca face a flaubertiană afirmație: „Catarina este însuși sufletul nostru”. Portretul care urmează* devine un autoportret „în oglindă”, obsesiva oglindă în care cu toții ne căutăm, ar trebui să ne căutăm adevăratul chip, într-un necesar, perpetuu „poem al cunoașterii”. De fapt, această implicare, pe cât de totală, pe atât de lucidă, în universul shakespearian conferă originalitate demersului exegetic. Pentru că „rostul însuși al unui spectacol îmbrăcat într-o hlamidă superbă de cultură adinecă, arhetipală, aducătoare de căldură într-o nesfârșită iarnă a Răului” este să trezească în spectator „impulsul de a opri ceremonia, a stopa jocul, a nu-l lăsa să ajungă la capăt, la un sfârșit cutremurător”. Încercător în „puterile infinite ale Artei Teatrale” care reprezintă „semnul veșniciei omului pe pământ”, Aureliu Manca, prin panoramări (cu extraordinară forță înglobează trecutul în prezent), racursiuri (pîrghia unei concepții spectaculare o poate descoperi într-o frază finală, aparent banală), detalieri (un amănunt de costum, un gest, o melodie) reușește să propună (și să impună) un seducător itinerar teatral, descoperind în textele shakespeariene răspuns-reflex la cele mai stringente întrebări ale contemporaneității. Demonstrîndu-și totodată convingerea că fiecare piesă a marelui brit ascunde o fabulă, o parabolă, o alegorie, „mistere pe care sîntem datorți să le descifrăm”. **Richard al II-lea** îi apare ca „un proces de conștientizare a limitei, o revelație a eșecului”. Sub vălul plictisului se ascund teroarea, senzația vidului, „utopia nemulțumirii” putînd fi descifrată în **Cum vă place**. Înfierarea impulsurilor iraționale se face cu osebire în **Iulius Cezar**,

*) „Catarina reprezintă revolta, nemulțumirea. Pornirile ei aprige se lovesc de ziduri și pietre. Un vid, o lipsă asfixiantă îi dă tircoale Catarinei. Simțurile ei treze înțeleg pustiul, inima ei caldă se înfioară de frigul mediocru ce se îndreaptă înbietor și nemernic spre lăcașul vieții. Personaj puternic, Catarina se apără cu furie. Existența ei e o zbatere. Lumea însă nu înțelege nimic din frica ce inundă emoțiile Catarinei. Căci lumea aceasta sărăcită de iluzii nu are nici o credință, nu are nici un ideal”.

veritabilă „comedie a istoriei”. **Comedia erorilor** poate servi drept revelator al anxietăților structurale ce caracterizează orice regim dictatorial, „omul fără însușiri”, mulțimea mediocrității facilitînd neliniștitoare confuzie de persoane. **Furtuna** indică o posibilă salvare — îmbrățisarea Marii Arte, fiind totodată „un ceremonial al peregrinării către neant”. Tragicile experiențe, angoasele, diverse tare ale secolului XX par anticipate în litera genialului elizabethan: drama limbajului (**Zadarnicele chinuri ale dragostei**) și alienarea (**Visul unei nopți de vară**), responsabilitatea sau iresponsabilitatea față de vorbe, față de fapte (**Romeo și Julieta**), involuția naturii umane (**Othello**), paranoia criminală (**Macbeth**), letargia apocaliptică (**A douăsprezecea noapte**), ingratitudea față de eternul feminin (**Negulătorul din Veneția**), mizeria realului, respectiv lipsa de energie, spleenul prințului Hamlet, simbolică chintesență a maladiilor ce au năpădit cetatea etc., etc.

Indiscutabil, Aureliu Manca are harul de a se apropia de ceea ce el numește „secretele izvoare fierbinți” ale textului dramatic. Căci este animat de credința că „Arta unește oamenii prin meditații profunde asupra vieții, dragostei și morții, momente sacre ale trecerii și petrecerii noastre pe pământ”. Iar despre teatru „nu se poate discuta decît în termeni gravi, sacerdotali”. Ceea ce și face autorul, chiar și în secțiunea a doua a cărții, unde vorbește despre critici: despre dramaturgi de ieri, de azi, de aici, din universalitate; despre încrederea în „denudarea iluziei” — o cale spre convenții superioare; despre înercinarea cu prețul cărcia se obține măreția Spectacolului; despre starea de veghe continuă a regizorului; despre teatru ca artă a solidarității; despre frumusețea comuniunii umane; despre iubirea de oameni.

Apreciînd volumul lui Aureliu Manca (nu atât voluminos, cît consistent) ca pe o carte de gravă meditație asupra condiției insului contemporan, las autorului ultima replică: „A cere ajutor unei cărți înseamnă a recunoaște că luminile cuvîntului înving orice întuneric al singurătății”.

Irina COROIU